

O POLEMICE W SPRAWIE DOBROWOLNOŚCI STOSOWANIA POLSKICH NORM

Wkrótce, po wejściu w życie w 2003 r. ustawy z dnia 12 września 2002 r. o normalizacji, pojawiły się wątpliwości co do dobrowolnego stosowania Polskich Norm, gdy są one powoływane w obowiązujących przepisach prawa powszechnego. Dyskusja na ten temat nie ustała do dzisiaj, a prezentowane w niej poglądy są skrajnie różne. Sprawie tej w bieżącym numerze Miesięcznika poświęcamy sporo miejsca. Podejmujemy w nim polemikę z poglądem Polskiego Komitetu Ochrony Odgromowej SEP, który w liście z 28 kwietnia br. zakwestionował stanowisko Redakcji w tej sprawie, wyrażone w Miesięczniku nr 187/2015, pisząc w uzasadnieniu swego stanowiska między innymi:

Polski Komitet Ochrony Odgromowej (PKOO) działający od marca 1958 r. w ramach Stowarzyszenia Elektryków Polskich stanowczo i konsekwentnie podtrzymuje konieczność projektowania i wykonywania ochrony odgromowej obiektów budowlanych zgodnie z wymaganiami aktualnych Polskich Norm, które są identyczne z normami europejskimi (EN) oraz międzynarodowymi (IEC).

i konstatuje w liście:

Reprezentowane przez Miesięcznik stanowisko, pomimo jego szczytnych celów, wspiera niestety nieuczciwych producentów starających się wprowadzić na rynek produkty i rozwiązania techniczne, które nie znalazły na świecie aprobaty w środowiskach naukowo-technicznych. Ich koronnym argumentem jest właśnie teza, iż Polskie Normy nie są obowiązkowe.

Przytoczone wyżej stanowisko PKOO SEP jest bezsprzecznie błędne i niezgodne z obowiązującym prawem powszechnym. Łatwo to uzasadnić następującą argumentacją:

1. Według **ustawy** z dnia 12 września 2002 r. o **normalizacji** „stosowanie Polskich Norm jest dobrowolne” (art. 5 ust. 3) oraz „Polskie Normy mogą być powoływane w przepisach prawnych po ich opublikowaniu w języku polskim” (art. 5 ust. 4).
2. **Polski Komitet Normalizacyjny** wyjaśnia, że powołanie się w przepisach prawnych na Polską Normę nie zmienia jej dobrowolnego statusu, chyba że ustawodawca świadomie chce ten status zmienić, co jest możliwe przez wyraźne wskazanie tylko w postanowieniach innej ustawy (*lex superior derogat legi inferiori* – akt prawny wyższego rzędu wyłącza akt prawny niższego rzędu).
3. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. – **Prawo budowlane** w art. 5 ust. 1 i Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. – **Prawo energetyczne** w art. 51, pkt 3 zobowiązują do projektowania i wykonywania obiektów budowlanych wraz ze związanymi z nimi urządzeniami zgodnie z przepisami i zasadami wiedzy technicznej, a nie z Polskimi Normami.

4. Wprawdzie Polskie Normy są na najwyższej pozycji w hierarchii znaczenia zasad **wiedzy technicznej**, jednak nie zawsze są im równoznaczne. Wskutek skomplikowanej i czasochłonnej procedury ustanawiania normy nie nadążają za dynamicznym postępem wiedzy technicznej.
5. **Zasady wiedzy technicznej**, zwane też uznanymi regułami technicznymi, siłą rzeczy uzupełniają, a nierzadko zastępują normy powołane w przepisach prawa powszechnego. Wobec statusu Polskich Norm nieobligatoryjnych, gdy akt prawny powołuje normę przestarzałą zachodzi konieczność zastąpienia jej aktualnymi zasadami wiedzy technicznej. W tych okolicznościach ma zastosowanie dokument „ISO/IEC Guide 2/1986: General terms and their definitions concerning standardization and related activities”, który wyjaśnia, że: *„uznane reguły techniczne są to rozstrzygnięcia problemów technicznych przyjęte przez większość gremium reprezentatywnych specjalistów jako odpowiadające aktualnemu stanowi wiedzy, czyli osiągniętemu w danym czasie stanowi możliwości technicznych w odniesieniu do wyrobów, procesów i usług, opartemu na wspólnych osiągnięciach nauki, techniki i praktyki”*¹.

Poza normami, *„zbiorem uznanych reguł technicznych powinny być rzeczowe komentarze do norm opracowane przez uznanych specjalistów i przed opublikowaniem rzetelnie zrecenzowane przez prawdziwych, dociekliwych ekspertów, zdolnych do krytycznego spojrzenia i do ogarnięcia umysłem wszelkich bezpośrednich oraz wtórnych skutków postanowień normatywnych, także ich skutków odległych w czasie i przestrzeni”*².

Dobrowolne stosowanie Polskich Norm powołanych w obowiązujących przepisach prawa powszechnego jest także ważne dla realizacji celów statutowych SEP wskutek:

- zmniejszenia konieczności częstej zmiany przepisów nieuniknionej przy obligatoryjności tych norm,
- zwiększenie poczucia odpowiedzialności za jakość przyjętych konkretnych rozwiązań, których jakość nieraz uznawano na wystarczającą, gdy były zgodne z normami,
- zwrócenia uwagi jednostek naukowo-technicznych SEP do monitorowania Polskich Norm i w razie potrzeby do współuczestnictwa w aktualizowaniu zasad wiedzy technicznej w zakresie swojej specjalności.

Zachęcam do lektury polemicznej wypowiedzi dra inż. Edwarda Musiała i prezentacji referatu pt. „Powoływanie norm technicznych w przepisach powszechnie obowiązujących” – Aleksandra Motyki, głównego legislatora Departamentu Prawa Środowiska i Infrastruktury w Rządowym Centrum Legislacji.

Tadeusz Malinowski

Redaktor naczelny

redinpe@neostrada.pl, tel. 785 028 557

1 zob: PKN-CENELEC/GUIDE 3:2006 Wzajemne relacje między przepisami i normami – Część 1: Powoływanie się na normy – główne sposoby stosowania – Część 2: Harmonizacja przepisów i powołań na normy.
2 zob. Edward Musiał: Pojmowanie przepisów i norm bezpieczeństwa. Miesięcznik SEP *INPE* nr 93–94, 2007 r., s. 3–23.